

Mérnöktanárok gyakorlati tájékoztatója

**SZÉCHENYI
EGYETEM**
UNIVERSITY OF GYŐR

Érvényes: 2022.09.01-től induló képzésekre

Tartalom

A gyakorlatrendszer általános céljai	0
A gyakorlatok rövid bemutatása	1
Pálya ismereti és nevelési iskolai gyakorlat 1.....	1
Pálya ismereti és szocializációs iskolai gyakorlat 2.....	3
Társas vagy egyéni tanítási gyakorlat (3. félév – 7. félév).....	5
Szaktárgyi tanítási gyakorlat 1.	7
Szaktárgyi tanítási gyakorlat 2.	9
Összefüggő egyéni iskolai gyakorlat.....	10
Iskolai tanítási gyakorlat	13
Portfólió	14

A gyakorlatrendszer általános céljai

A gyakorlatorientált képzés fókuszában a hallgató tudásának, képességeinek, attitűdjeinek, autonómiájának és felelősségének, transzverzális kompetenciájának, valamint a tanári pálya iránti elköteleződésének a kialakítása, fejlesztése áll.

A gyakorlati képzés által a hallgatók magas pedagógiai és szaktudományos ismeretekkel bővíthetik tudásukat. Megismerkednek a tanári szerep teljességével, az elméleti és gyakorlati tudás integratív kezelésével és annak a pedagógiai munkával való összekapcsolásával. A képzés végén a hallgató képes lesz a tanulók életkori és szociokulturális sajátosságait, a intézményt és az azt körülvevő társadalmi környezetet megismerni. Ennek tükrében érzékenyen tud reagálni a tanulók szociális hátterére, a szülők igényeire, attitűdjeire, valamint kiemelten foglalkozik a gyermekek egyéni szükségleteinek személyre szabott fejlesztésével, a kritikus gondolkodásra, probléma megoldásra neveléssel.

További célok, hogy elősegítsék a tanulmányok során a reziliencia kialakulását, hogy a gyakorlat csökkentse az egyetemi tanulmányok és a munkaerőpiaci követelmények közötti átmenetet, különbségeket. Kiemelkedően fontos, hogy a hallgatók értsék az oktatásnak a társadalom fejlődésében betöltött szerepét. A képzésben kiemelt szerepe van a tudásnak, a heterogén tanulócsoportok nevelésének, a méltányos oktatási környezet előtérbe helyezésének, valamint a differenciálásnak.

Cél, hogy a hallgatók úgy hagyják el a felsőoktatási intézményt, hogy képesek legyenek minden leendő diákjuk képességének kibontakoztatására úgy, hogy fel tudják tárni a tanulók közötti különbséget és ezekre képesek differenciált módon reagálni a gyermek szociokulturális hátterétől függetlenül.

A gyakorlatok rövid bemutatása

Pálya ismereti és nevelési iskolai gyakorlat 1.

Képzések:

- Osztatlan mérnöktanár
- Osztott mérnöktanár, BSC mérnök végzettsége épülve
- Osztott mérnöktanár, MSC mérnök végzettsége épülve

Gyakorlat célja:

Az oktatási intézmény, iskola és a tanár szerep megismerése. A hospitálások, az egyéni, csoportos feladatok megoldása és a tanítással összefüggő részfeladatok által megismertetni a hallgatót az iskola világával, a tanár feladataival, szerepével, a tanulócsoporthoz sajátosságainak megismerésének lehetőségeivel a tanórákon és azon kívül.

A szerzett tapasztalatok elemzését és értelmezését az elején irányítottan, majd egyre önállóbban végzi. A hallgató folyamatos támogatást kap a megszerzett tapasztalatok integrálására.

Tartalma	• az iskola, mint oktatási intézmény • az intézményt körülvevő társadalmi környezet, beiskolázási körzet, a hozzá tartozó demográfiai adatok, a tanulók szociokulturális sajátosságai • a tantestület • az iskolai légkör • az intézmény működése, eseményei, rendezvényei • a tanári szerep, a tanár komplex oktatási-nevelési feladatrendszere • a szülőkkel való kapcsolatfelvétel • a tanóra előkészületeiben való részvétel • tájékozódás az osztályról, osztályokról, ahol „mikrotanításban”¹ pár alkalommal már kipróbálhatja magát • a hallgató lehetőség szerint, de nem kizárólag, a szakjának megfelelő órákat látogat • a hallgató az egyetemi-mentorral² a félév teljes időtartama alatt heti rendszerességgel konzultál • a hallgató megkezdi portfóliója építését, amelyet az összefüggő egyéni gyakorlat végéig gondoz
Módszerei	• egyéni és csoportos hospitálás • megfigyelési szempontok alapján szóbeli és írásbeli elemzések, reflexiók • megbeszélés • vita • oktatási módszerek

¹ A tanóra egy-egy részletének megvalósítása, pár perces tanórai munka szervezésben.

² Egyetemen a hallgató tanárrá válásának folyamatát segítő oktató.

	• megfigyelés • differenciálás • beszélgetés • “mikrotanítás” • portfólió készítés • önreflexió a szakmai szerep repertoár kialakításához
Követelménye	• Portfólió elkészítése és bemutatása. • A félév folyamán megismert témakörök saját élményeinek összefoglalása, bemutatása. A bemutatás a 13-14. héten történik. A formai követelmények az első héten kerülnek ismertetésre.

Pálya ismereti és szocializációs iskolai gyakorlat 2.

Képzések:

- Osztatlan mérnökstanár

Gyakorlat célja:

A tanári pályára irányuló szocializációs folyamat során a hallgatók lexikális, elméleti tudása, szakmai önismerete, pedagógiai-módszertani kultúrája folyamatosan fejlődik. A gyakorlat lehetőséget nyújt betekinteni az iskola pedagógiai munkájába, (nevelőtestületi értekezlet, szülői értekezlet, iskolai ünnepélyek, rendezvények, továbbképzési napok, tanulmányi kirándulás stb.) melyeken a hallgató az iskolai-mentorral³ együtt vesz részt. A gyakorlat jártasságot biztosít a pedagógiai folyamatok irányításában, átlátásában. Fejleszti a hallgatók tervező-, elemző- és döntő képességét, pedagógiai képzetét, együtt nevelési-, feladatmegoldó-, kapcsolatteremtő-, asszertív kommunikációs és differenciáló képességét.

Tartalma	• szülőkkal való kapcsolatfelvétel • az intézményt körülvevő társadalmi környezet, beiskolázási körzet, a hozzá tartozó demográfiai adatok, a tanulók szociokulturális sajátosságai • az iskolai légkör • az intézmény működése, eseményei, rendezvényei • az intézményen belüli beilleszkedést segítő, közösségteremtő, önismeretet fejlesztő lehetőségek • a gyógypedagógusok munkájának megismerése • tanár szerep, a tanár komplex oktatási-nevelési feladatrendszere • a tanóra előkészületeiben való részvétel • tájékozódás az osztályról, osztályokról, ahol egyéni egyeztetés alapján „mikrotanításban” kipróbálhatja magát • hallgató az egyetemi-mentorral a félév teljes időtartama alatt heti rendszerességgel konzultál • a hallgató megkezdí portfóliója építését, amelyet az összefüggő egyéni gyakorlat végéig gondoz
Módszerei	• egyéni és csoportos hospitálás • megfigyelési szempontok alapján szóbeli és írásbeli elemzések, reflexiók • megbeszélés • vita • oktatási módszerek • megfigyelés • differenciálás • beszélgetés • “mikrotanítás” (iskolai-mentorral való egyeztetés alapján) • szemléltetés • előadás

³Az iskolai, gyakorlóterepen a hallgató mellé kijelölt tanár.

	• magyarázat • kísérlet • kutatás • bemutatás • portfólió készítés • önreflexió a szakmai szerep repertoár kialakításához
Követelménye	• Portfólió elkészítése és bemutatása. • A félév folyamán megismert témakörök saját élményeinek összefoglalása, bemutatása. A bemutatás a 13-14 héten történik. A formai követelmények az első héten kerülnek ismertetésre.

Társas vagy egyéni tanítási gyakorlat (3. félév – 7. félév)

Képzések:

- Oszatlan mérnökstanár
- Osztott mérnökstanár, BSC mérnök végzettsége épülve (2. félév)

Gyakorlat célja:

A hallgatók képesek legyenek a globális óramegfigyelések és a fókuszált hospitálások keretében szerzett tapasztalatok szakmailag releváns reflexiójára. Az órákon és azokon kívül végzett részfeladatok, a teljes időkeretet felölelő tanítások, foglalkozástartások elemzésére az iskolai-mentorral és a hallgatótársakkal és az aktuálisan kapcsolódó elméleti pedagógiai és pszichológiai tárgyak óráin 1-1 problémakör elemzésének képessége. A fokozott tudatossági szint kialakítását célozza meg a hallgatóknál: a sikerélmények beépítésén túl a folyamatos hibakorrekció és tapasztalati tanulás lehetősége. Ebben a fázisban kerül előtérbe a hallgató személyiségének és a pedagógiai szakmai ismeretanyagának az egymáshoz történő konstruktív illesztése.

Tartalma	<i>3.félév</i>	• a tanárjelölt tájékozódik a leggyakrabban hospitált osztályról • a hallgató tájékozódik a diákok tantárgyi ismeretéről, szociális helyzetéről • a hallgató részt vesz az iskolai-mentor tanítási óráin • az iskolai-mentor a hallgatóval együtt nézi át a tanulók munkáját • globális óramegfigyeléseket végez, elkészíti a hospitálások reflexióját
	<i>4.félév</i>	• az órákon és azokon kívüli részfeladatokat végez • a teljes időkeretet felölelő tanítások, foglalkozástartások elemzését végzi az iskolai-mentorral, a hallgatótársakkal • az aktuálisan kapcsolódó elméleti pedagógiai és pszichológiai tárgyak óráin 1-1 problémakör elemzése az egyetemi-mentorral • a tanári munkát meghatározó dokumentumok (tanterv, tanmenet, tematikus terv, óravázlat) megismerése
	<i>5.félév</i>	• az ágazati alapképzés alapozó tanóráinak/tárgyaknak/projektjeinek megfigyelése, elemzése, értékelése • tanórára való felkészülés gyakorlati módszereinek megismerése

		óraértékelés/elemzés készítése: tanóra szerkezete, tartalom, idő tervezése, szóbeli módszerek, szemléltetés, táblakép, ppt., e-tábla, didaktikai fő feladatok, ellenőrzés és értékelés, szóbeli kérdések, módszertani megoldások arányai, lehetséges hatása, tanulói tevékenység
	6.félév	45 perces tanítási óra tervének elkészítése 45 perces tanóra megvalósítása - a megfigyelt tanórák szakszerű dokumentálása, értékelése - tanóra látogatás, megfigyelés, elemzés, értékelés, oktatási dokumentációk összegyűjtése, óravázlat összeállítása, óravázlat véglegesítése - hallgató által tanított óra elemzése, megbeszélése - az ágazati alapképzés alapozó tanóráinak/tárgyaknak/projektjeinek megfigyelése, elemzése, értékelése
	7.félév	- a projektoktatásra és csoport munkára történő gyakorlati módszerek megismerése - projektfoglalkozás megtervezése, dokumentációk elkészítése, foglalkozás megvalósítása - tanóra látogatás, megfigyelés, elemzés, értékelés, oktatási dokumentációk összegyűjtése, óravázlat összeállítása, óravázlat véglegesítése - hallgatói projektterv véglegesítése, a foglalkozáson történtek elemzése, megbeszélése
Módszerei		- egyéni és csoportos hospitálás - megfigyelési szempontok alapján szóbeli és írásbeli elemzések, reflexiók - megbeszélés - vita - konzultáció - oktatási módszerek „mikrotanítás” - önreflexió a szakmai szerep repertoár kialakítása
Követelmények		- A hallgató folytatja portfóliójának építését, amelyet az összefüggő egyéni gyakorlat egésze alatt végig gondoz. - Portfólió elkészítése és bemutatása. - A bemutatás a 13-14 héten történik. A formai követelmények az első héten kerülnek ismertetésre.

Szaktárgyi tanítási gyakorlat 1.

Képzések:

- Osztatlan mérnökstanár
- Osztott mérnökstanár, BSC mérnök végzettsége épülve
- Osztott mérnökstanár, BSC szakoktató végzettségre épülve

Gyakorlat célja:

A hallgatókat megismertetni a szakjukhoz kötődő tanári feladatokkal, az azokat szabályozó dokumentumokkal. Minél szélesebb körű tervezési, szervezési, ellenőrzési, értékelési, módszertani digitális eszközhasználati tapasztalatok megszerzése a szaktárgyak vonatkozásában. A középpontban a különböző tanári tevékenységek egyre tudatosabb végzése, a “hibák” javítása, a “hiányosságok” pótlása és az ezekre való reflektálás áll. A vezetőtanár támogató, facilitáló szerepe kiemelkedő, így a hallgató egyre önállóbban lesz képes különféle feladatok, tevékenységek ellátására (pl.: a hallgató a tanulók sajátosságaihoz, igényeihez illeszkedve bővíti, változatosabbá teszi módszertani repertoárját).

Tartalma	• a hallgató tájékozódik a tanulók előzetes ismereteiről, az osztály(ok)ban érvényben lévő szabályokról, szokásokról • a tanórai hospitálások során követi, megfigyeli az alkalmazott módszereket, a tanulók tevékenységét • reflektál az órán látott tevékenységekre • a tanári munkát meghatározó dokumentumok (tanterv, tanmenet, tematikus terv, óravázlat) megismerése mellett, megismeri azok felhasználását • adminisztrációt szolgáló dokumentumok megismerése (e-napló), adminisztratív munkában való részvétel • ellenőrző feladatsorok, dolgozat- feladatok összeállítása, tanulási segédletek, szemléltető anyagok, eszközök készítése, összeállítása, online források feltárása, használata • megismeri az osztályozás elveit • a szakvezető segítségével megkezdí a tanulók szóbeli és írásbeli munkájának értékelését • a szakvezető tanmenete alapján, szükség szerinti segítése mellett tervezi meg saját tanórarészletét • tanóráját egyre hosszabb órarészletekkel tartja • 45 perces órákat tart, kipróbálva a különböző tanítási módokat, módszereket, technikákat, stratégiákat • a tanárjelölt segíti a szakvezetőt órája felkészülésében • KKK és PTT kapcsolatok feltárása, projektor lapok szakszerű kitöltése, foglalkozási terv összeállítása • projektfoglalkozás ellenőrzése checklista alapján • projektfoglalkozás megvalósítása, elemzése, megbeszélése
------------------------	--

	• összefoglalást készít az iskola erősségeiről a portfóliójába
Módszerei	• egyéni és csoportos hospitálás • megfigyelési szempontok alapján szóbeli és írásbeli elemzések, reflexiók • megbeszélés • vita • oktatási módszerek • megfigyelés • differenciálás • beszélgetés • “mikrotanítás” • szemléltetés • előadás • magyarázat • kutatás • bemutatás • portfólió készítés • önreflexió a szakmai szerep repertoár kialakításához
Követelménye	• Portfólió elkészítése és bemutatása. • A félév folyamán megismert témakörök saját élményeinek összefoglalása, bemutatása. A bemutatás a 13-14 héten történik. A formai követelmények az első héten kerülnek ismertetésre.

Szaktárgyi tanítási gyakorlat 2.

Képzések:

- Osztatlan mérnök tanár

Gyakorlat célja:

Hallgatók felkészítése az iskolán kívüli és a rövidciklusú szakmai képzések tervezésére, szervezésére és megvalósítására. Képzési helyek látogatásával szakmai, módszertani tapasztalatok szerzése. Szakterületükhöz kapcsolódó tantárgy, téma, tartalom mentén rövid ciklusú tovább/átképzés dokumentumok összeállítása. Felnőttképzési/felnőttek szakmai oktatásában foglalkozás megvalósítása oktatói segítséggel.

Tartalma	• vállalati képzési hely meglátogatása, óramegfigyelés, megbeszélés • vállalati képzési helyen felnőttképzési programba történő bekapcsolódás, tantárgy, témaválasztás, foglalkozás tervezése, történetek elemzése, megbeszélése
Módszerei	• egyéni és csoportos hospitálás • megfigyelési szempontok alapján szóbeli és írásbeli elemzések, reflexiók • megbeszélés • vita • oktatási módszerek • megfigyelés • differenciálás • beszélgetés • szemléltetés • portfólió készítés • projekt módszer • kooperatív tanítási módszerek • bemutatás • digitális pedagógia • önreflexió a szakmai szerep repertoár kialakításához
Követelménye	• Portfólió elkészítése és bemutatása. • A félév folyamán megismert témakörök saját élményeinek összefoglalása, bemutatása. A bemutatás a 13-14 héten történik. A formai követelmények az első héten kerülnek ismertetésre.

Összefüggő egyéni iskolai gyakorlat

Képzések:

- Osztatlan mérnökstanár
- Osztatott mérnökstanár, BSC mérnök végzettsége épülve
- Osztatott mérnökstanár, BSC szakoktató végzettségre épülve
- Osztatott mérnökstanár, BSC mérnök végzettségre épülve (3 félév)
- Osztatott mérnökstanár, MSC mérnök végzettsége épülve

Gyakorlat célja:

A tanárjelölt hallgató a szaktárgyak tanításán kívül az adott intézmény életébe, mindennapjaiba – lehetőség szerint – aktívan részt vegyen. Mentora irányításával legyen képes önállóan végezni órai, iskolai és iskolán kívüli feladatait. A tanári kompetenciák fejlesztési terve alapján megtervezett tanítás/foglalkozás tartása, a hospitálás, a tanítási órán kívüli iskolai feladatok végzése, az adatgyűjtés és a tapasztalatok szakszerű dokumentálása ezen feladatok körébe tartozik.

A gyakorlat legfőbb célja, hogy bővüljenek a hallgató szakképzettséggel, a tanári szerepkörökkel kapcsolatos gyakorlati ismeretei, az iskola világában szerzett tapasztalatai. Szakterületén felkészüljön több tantárgy folyamatos oktatására. Fejlődjön saját pedagógiai munkájával kapcsolatos ellenőrző-értékelő képessége, reflektív gondolkodása, pedagógiai nézeteinek tudatosítása, az önálló tanári szerepre való felkészülés, valamint a folyamatos anyaggyűjtést, portfólió bővítés.

Tartalma	• meghatározott heti óraszámban tanítás/foglalkozás vezetése, • hospitálás a gyakorlatvezető mentor óráin, más szakórákon, nem szaktárgyi órákon • rálátás a tananyag nagyobb egységeire, áttekinti a tanítványai meglévő ismereteit, összefoglaló órát szervez • a tanítási gyakorlatát önreflexióval zárja • tanítási órán kívüli, de a szaktárgy tanításához szorosan kapcsolódó iskolai feladatok ellátása (pl. tehetséggondozás, felzárkóztatás, korrepetálás, szabadidős foglalkozás szakkörök, projektmunka segítése, egyéni foglalkozáson részvétel, fakultatív foglalkozások hospitálása és vezetése) • reflektál a végzett tevékenységekre • adminisztratív munkában való részvétel; ellenőrző feladatsorok, dolgozat-feladatok összeállítása, tanulási segédletek, szemléltető anyagok, eszközök készítése, összeállítása, online források feltárása, szaktárgyi versenyekre felkészítésben, azok szervezésében, lebonyolításában való részvétel, stb. • osztályfőnöki jellegű tevékenységek végzése
------------------------	--

	- iskolai rendezvényeken való részvétel, közreműködés az azokra való felkészítésben, azok szervezésében, lebonyolításában - diákmozgalmat segítő tanár tevékenységének segítése (ifjúságvédelem, drogprevenció, mentálhigiéné, stb.) - az iskolai agresszió- és konfliktuskezelés helyi gyakorlatának a megismerése - a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű tanulókkal, a kisebbségi csoportokkal való bánásmód megismerése, a segítő attitűd, az empátia, a tolerancia, az előítéletes helyzetek megtapasztalása, lehetőség szerint kezelésükben való részvétel, stb. - az intézmény működését meghatározó legfontosabb törvények, rendeletek, a fenntartói irányítás és az intézményi belső szabályozás dokumentumainak megismerése - az iskola szervezeti felépítésének, működési rendjének megismerése (SZMSZ, házirend, munkaterv stb.) - az iskola képzési programjának, a fejlesztési irányoknak, a pályázatoknak, a szakmai munka tervezése tanévi elemeinek megismerése - az intézmény minőségirányítási rendszerének gyakorlatban megvalósított minőségbiztosításának tanulmányozása (a szakmai munka hatékonysága helyi mutatóinak (pl. országos kompetenciamérések eredményei, belső mérések, vizsgarendszer, továbbtanulás) összefüggései a szociális terület jellemzőivel) - az iskola, a család és a helyi közösségek kapcsolatrendszerének, az együttműködés formáinak megismerése - az intézmény tevékenységét támogató, segítő rendszerek, szakmák megismerése (nevelési tanácsadó, fejlesztő pedagógus, iskolapszichológus, helyi és regionális szakmai szervezet)
Módszerei	- egyéni hospitálás - megfigyelési szempontok alapján szóbeli és írásbeli elemzések, reflexiók - megbeszélés - vita - oktatási módszerek - megfigyelés - differentiálás - beszélgetés - szemléltetés - portfólió készítés - projekt módszer - kooperatív tanítási módszerek - bemutató - kísérlet - digitális pedagógia - önreflexió a szakmai szerep repertoár kialakításához
Követelménye	- meghatározott napnyi és tanórai gyakorlat teljesítése - hospitálás és óra elemzés - szakiránnyal megfelelő tanítások dokumentálása

	• folyamatos és aktív bekapcsolódás az intézmény komplex pedagógiai munkájába • szakirodalom-kutatás • pedagógia tárgyú szak cikk tartalmi összegzése, értékelése • pedagógiai tanulmány készítése (első soron szak módszertan téma köréből) • összefüggő egyéni szakmai gyakorlat tapasztalatainak rövid összegzése
--	--

Iskolai tanítási gyakorlat

Képzések:

- Osztott mérnöktanár, főiskolai tanári végzettségre épülve

Gyakorlat célja:

A hallgató megismertetése az új szakképzési rendszer működésével a saját pedagógiai pályafutására építve. Megtapasztaltatni a nem tanóra alapú oktatás tervezés lehetőségeit, valamint az oktatók közötti munkamegosztás új módszereit. Megvalósíttatni egy a hallgató által önállóan tervezett projekt alapú tananyagot.

Tartalma	• a hallgató pedagógiai gyakorlati pályafutására építve az új szakképzési rendszer • a nem tanóra alapú oktatástervezés lehetőségei • az oktatók közötti munkamegosztás új módszerei • projekt alapú tananyag tervezése, megvalósítása
Módszerei	• egyéni és csoportos hospitálás • megfigyelési szempontok alapján szóbeli és írásbeli elemzések, reflexiók • megbeszélés • vita • oktatási módszerek • megfigyelés • differenciálás • beszélgetés • szemléltetés • portfólió készítés • projekt módszer • kooperatív tanítási módszerek • bemutatás • digitális pedagógia • kísérlet • önreflexió a szakmai szerep repertoár kialakításához
Követelménye	• A félév folyamán megismert témakörök saját élményeivel összefoglalása, bemutatása Mind Map módszerrel. Ennek portfóliójába integrálása. A formai követelmények az első héten kerülnek ismertetésre.

Portfólió

„ A portfólió a tanuló munkáiból összeállított célirányos gyűjtemény, amely bemutatja készítőinek erőfeszítéseit, fejlődését és eredményeit egy vagy több területen. A hallgatónak részt kell vennie a tartalom összeállításában, a gyűjteménynek tartalmaznia kell a dokumentumok kiválogatására szolgáló szempontrendszert és a készítő önreflexióit.”

A portfólió készítés célja:

- értékelés
- a tanulás elősegítése
 - mit tud, miére képes a készítője egy adott területen
 - fejleszti a készítő önértékelését, énképét

A két cél összefonódásával felmérhető a készítő teljesítménye, nyomon követhető a fejlődése, szorgalma, erőfeszítése. Az egész tanulási folyamatot végigköveti, így lehetőséget ad egy komplex kép kialakítására, a készítő személyiségének megismerésére, hiszen egyes részeknél döntési joga van a hallgatónak a tartalmi elemek megválasztására.

„ A portfólió a tanuló legjobb munkáiból összeállított gyűjtemény” (Bloom és Baker)

Forrás:

Falusi Iván-Kimmel Magdolna: A portfólió, Gondolat Kiadó Kör, Bp., 2003.